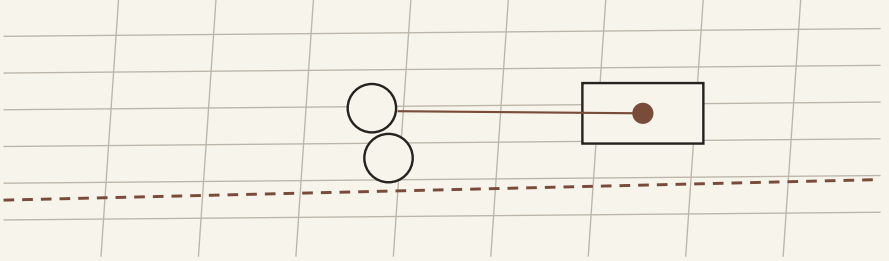

Bu dalga nerede?

*2011'den kalma bir tsunami videosunun çekildiği çatıyı
açık haritalarla bulmak*

Ahmet Göker, CSINT Research
Ücretsiz kitapçık, Eylül 2026

Neden bu kitapçık?

İlk kitapçıkta bir videonun ne zaman çekildiğine baktım. Bu kez soru başka: nerede?

20 Nisan 2026 Sanriku depreminden sonra dolaşan videolardan biri, dalgaların bir otoparkı süpürdüğü bir tsunami kaydıydı. Paylaşımlar onu o günün tsunamisi diye sunuyordu. Doğrulama ekipleri kaydın 2011'den olduğunu kısa sürede gösterdi.

Ben bir adım daha attım ve videonun hangi binanın çatısından çekildiğini buldum. Bunun için yalnızca herkesin açabileceği sayfaları kullandım: videonun kendi kareleri, Japonya'nın resmi harita servisi GSI'nin hava fotoğrafları, OpenStreetMap kayıtları ve koordinatlardan yaptığım birkaç hesap. Her adımda neye baktığımı, neyi ölçtüğümü ve neyi bilemediğimi yazdım.

Bu kitapçık ne yapmıyor?

Videoda insanların görüldüğü kareleri kullanmıyor. Videoyu çeken kişinin adını yazmıyor ve paylaşan hesapların adlarını karartıyor. Yalnızca yerlere ve yapılara bakıyor.

11 Mart 2011

Önce kaydın ait olduğu olayı resmi kaynaktan not ettim. Değerleri Japonya Meteoroloji Ajansı'nın (JMA) bu deprem için yayımladığı raporundan 29 Eylül 2026'da yeniden okudum.

Kayıt	
Tarih ve saat	11 Mart 2011, 14:46 Japonya saati
Yer	Sanriku açıkları, Pasifik Okyanusu
Büyüklük	M 9.0 (JMA)
Ishinomaki'de en yüksek dalga	8,6 m ya da daha yüksek, saat 15:26, Ayukawa ölçüm istasyonu

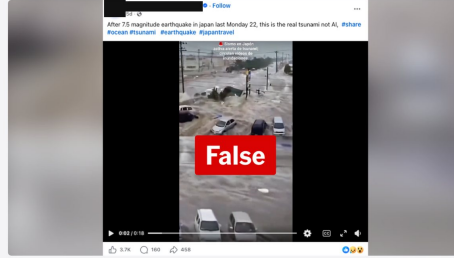
Ölçüm nerede yapıldı?

Ayukawa istasyonu Oshika Yarımadası'nda, videonun çekildiği yerde değil. Videonun çekildiği Minato bölgesi için resmi bir dalga yüksekliği ya da varış saati bulamadım. Bu yüzden videonun saatini tahmin etmiyorum.

2026'da ne paylaşıldı?

Depremden sonraki günlerde video yeniden dolaşmaya başladı. AAP FactCheck'in 29 Nisan 2026 tarihli yazısına göre Brisbane'deki bir Facebook hesabı videoyu, geçen pazartesi 7,5 büyüklüğündeki depremden sonraki "gerçek tsunami, yapay zeka değil" diye paylaştı.

Another Facebook post includes footage of tsunami waves crashing over a car park and carrying away vehicles and claims it was shot in April 2026.

The miscaptioned video was posted by a Brisbane-based account. (AAP/Facebook)

- 1 "After 7.5 magnitude earthquake in japan last Monday 22, this is the real tsunami not AI," the post reads.
- 2 But the video actually shows a tsunami in Ishinomaki, Japan, in 2011.
The footage matches a video⁹ uploaded by the Japan Tsunami Archives YouTube channel in 2022, which states it was shot from an office rooftop in Ishinomaki.
The location in the video can be seen on Google Maps Street View¹⁰ imagery from August 2011, six months after the tsunami.
- 3 The carpark in the video is not visible in the imagery, but other notable landmarks match the footage, including blue gas storage facilities beside the office block.

AAP FactCheck, 29 Nisan 2026. 1: paylaşımın metni, 2: AAP'nin verdiği yer, 3: eşleştirdikleri yapı, mavi gaz depoları. Paylaşan hesabın adı ve fotoğrafı karartıldı. Ekran görüntüsü 29 Eylül 2026'da alındı.

Soruyu tek cümleye indir

Bu görüntü hangi binanın çatısından çekildi?

Videonun tarihini doğrulama ekipleri zaten bulmuştu. Benim sorum yerle ilgiliydi ve cevabı bir koordinat olmalıydı. Bir mahalle adı ya da “liman yakını” gibi bir tarif bu soruya yetmez.

Ne zaman emin olacağımı da baştan yazdım: birbirinden bağımsız en az üç işaret aynı binayı gösterirse konumu kesinleşmiş sayacağım. Tek bir adres ya da tek bir benzerlik buna yetmez.

Açıklamayı oku, ama ona güvenme

YouTube’da 石巻 津波 (Ishinomaki tsunami) diye aradığımda aynı görüntünün birçok kopyası çıktı. Bulduğum en eski kopya 18 Aralık 2011’de yüklenmiş ve açıklamasında bir adres yazıyor.

takuro SUZUKI
チャンネル登録者数 2300人

チャンネル登録

5743

1

4,395,954回視聴 **2011/12/18** # 東日本大震災 # earthquake # 大地震
「石巻市 津波」 東日本大震災 宮城県石巻市の映像です。こんな津波にもまれたらどうしようもない。石巻ガスの屋上から撮影。宮城県石巻市
東日本大震災
大地震
東北地方太平洋沖地震
earthquake
japan
2
"Ishinomaki-shi Tidal wave" eastern Japan great earthquake A picture in Ishinomaki-shi, Miyagi. I suggest you be rubbed by such tidal wave, it can't be done. I take a picture from a roof of Ishinomaki gas. **2-3-48, Myojincho** Ishinomaki-shi, Miyagi
เชิญดูวีเนอของ "สึนามิ เมืองอิชิโนะมะกิ" อิชิโนะมะกิ มีมายังเกิดแผ่นดินไหวของภาพ ถ้าสึนามินี้ภาพซ้ำอีกครั้ง นำมาจากหลังคาของอิชิโนะมาทาช 2-3-48

takuro suzuki kanalı, YouTube. 1: yükleme tarihi 18 Aralık 2011, 2: açıklamadaki adres, Myojincho 2-3-48. Ekran görüntüsü 29 Eylül 2026’da alındı.

Japon yayın kuruluşu FNN aynı görüntüyü 25 Ekim 2012'de kendi arşiv kanalında yayımladı ve açıklamaya çok daha fazla ayrıntı yazdı: binayı, önündeki yolu ve okula uzaklığı.

3.11 FNN311
チャンネル登録者数 32.7万人

チャンネル登録

高評価 共有 保存 ...

1 14,126,651回視聴 2012/10/25 #240

Tsunami surging to Minato district of Ishinomaki city (Footage provided by viewer) The Japanese text is followed by an English translation.

2 宮城県・石巻市を襲った津波の様子を捉えた映像。石巻漁港からほど近い、明神町の石巻ガス株式会社・本社ビル屋上(当時)から、同社に勤務する氏が撮影。

3 大地震のあと、同社の従業員を含む約35名ほどの人たちが、このビルの屋上に避難していた。映像は、波が海岸方面から、目前の県道240号線付近にまで押し寄せてきた様子から始まる。はじめ静かに見えた流れだが、すでに、おびただしい数の漂流物を運びながらビルに迫り、またたく間に激流へと変わっていく。ビル前の駐車場に水があふれてきたと思ったのもつかの間、駐車場の車という車が、全て押し流され、避難者たちのいるビルの壁面で波にもまれ、おもちゃのようにひしめき合う。あつという間に、波は高さを増し、激しい白波を立てた濁流が、もう屋上間近にまで迫っている。想像を超えた危機的状況に「ヤバイぞ! ヤバイぞ!」と切迫した声が、いくつも聞こえてくる。

4 撮影者と周囲の人たちは、わずかでも高い場所にと、屋上出入り口の屋根へとのぼった。より高い位置にポジションが変わり、カメラは内陸方向にも転じ、600メートルほど離れた湊中学校、湊第二小学校の方面を映し出す。雪景色でかすんだ、湊中学校。そこに通う子どもたちのことを案じる女性の声。その不安をなだめるように、「あそこは大丈夫だよ」と健気に応える声...

FNN311, YouTube. 1: yükleme tarihi 25 Ekim 2012, 2: çekim yeri, Myojincho'daki Ishinomaki Gas genel müdürlük binasının çatısı (o dönem), 3: önündeki yol, İl Yolu 240, 4: okula uzaklık, yaklaşık 500 m. Çekenin adı karartıldı. Ekran görüntüsü 29 Eylül 2026'da alındı.

Adres bir kanıt değil

İki açıklama da aynı binayı söylüyor, ama açıklamayı yükleyen kişi yazıyor. Yanlış olabilir ya da başka bir videodan kopyalanmış olabilir. Bu yüzden adresi bir aday olarak aldım ve görüntüdeki yapılarla sınadım.

Videoda yerinden oynamayan yapıları seç

Dalga, arabalar ve enkaz ertesi gün orada olmaz. Aradığım şey yıllar sonra da aynı yerde duracak yapılardı. Videoyu altı saniyede bir durdurup 45 kare aldım, insan görünen kareleri ayırdım ve kalanlarda şunları not ettim:

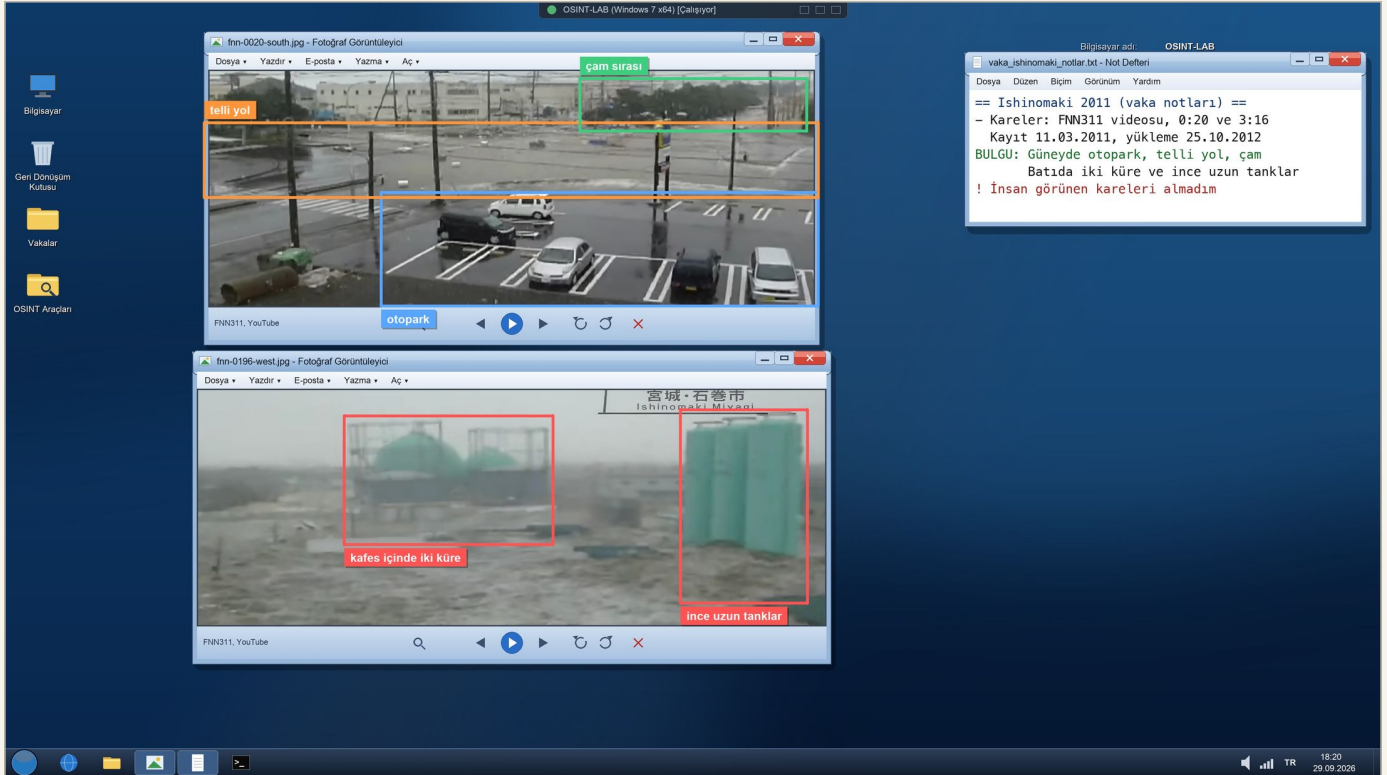
0:20, güneye bakış. Hemen önde çizgili bir otopark, arkasında elektrik direklerinin dizildiği geniş bir yol, en arkada bir çam sırası ve beyaz fabrika binaları.

3:16, batıya bakış. Kafes çerçeve içinde iki yeşil küre ve üç ya da dört ince uzun turkuaz tank. İnce tanklar kürelerden daha yakın ve sağda.

2:50 ve 3:10. Kameranin hemen altında yeşil oluklu geniş bir çatı. FNN 3:10'da uzaktaki binaları turuncu bir çerçeveyle kendisi işaretlemiş.

Neden küreler?

Gaz küreleri ve tankları büyük, pahalı ve kolay taşınmayan yapılardır. Üstten bakınca daire olarak görünürler. Hava fotoğrafında aramak için iyi bir başlangıç.

Çalışma ekranı 1. Üstte 0:20 karesi, güneye bakış: otopark, telli yol, çam sırası. Altta 3:16 karesi, batıya bakış: kafes içinde iki küre ve ince uzun tanklar. Kareler duraklatılmış oynatıcıdan 29 Eylül 2026'da alındı

Adresi haritaya koy

Adresi GSI'nin harita servisine yazdım. Arama bir nokta verdi, ama nokta bir yolun kenarına düştü. Adres noktaları çoğu zaman bir binayı değil, bir parselin ya da bloğun yaklaşık yerini gösterir.

OpenStreetMap'te aynı mahallede 石巻ガス (Ishinomaki Gas) adlı bir kayıt var ve nokta büyük bir binanın içinde duruyor. GSI'nin adres noktası bu kayıttan yaklaşık 85 m uzakta.

OpenStreetMap, düğüm 8484376919. 1: kaydın adı, 2: enlemi. Harita verisi © OpenStreetMap katkıcıları. Ekran görüntüsü 29 Eylül 2026'da alındı.

Elimde iki aday vardı: adres noktası ve OSM kaydı. Hangisinin doğru olduğunu videodaki yapılar gösterecekti.

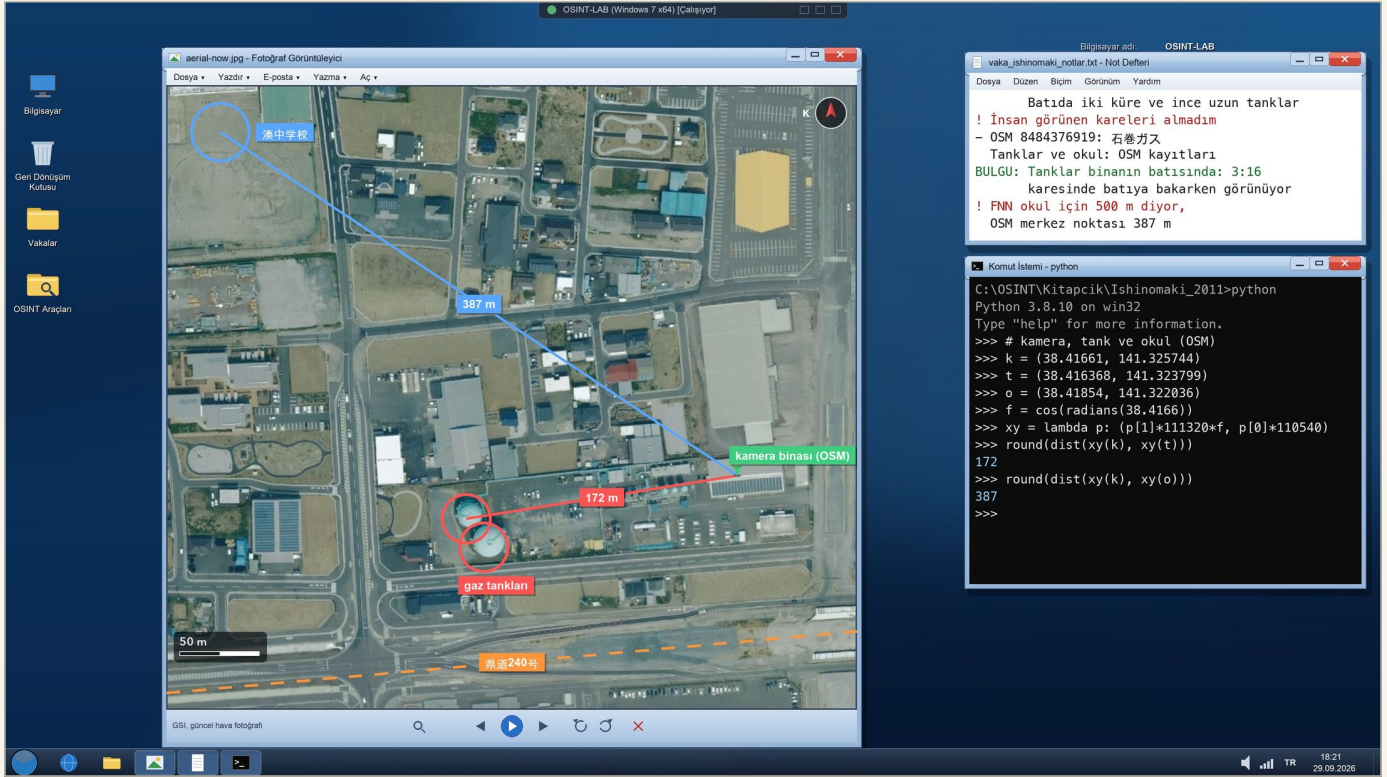
Yönleri ve mesafeleri ölç

Güncel hava fotoğrafında iki büyük gaz tankı OSM kaydının batısında duruyor. Videonun 3:16 karesi de batıya bakarken tankları gösteriyor. Aynı karede ince uzun tanklar kürelerden daha yakın; hava fotoğrafında da bu küçük tanklar küreler ile bina arasında.

Mesafeleri OSM'deki koordinatlardan hesapladım. Tanklar binaya 172 m, Minato Ortaokulu'nun OSM'deki merkez noktası 387 m uzakta. İl Yolu 240 binanın yaklaşık 100 m güneyinden doğu batı yönünde geçiyor. 0:20 karesinde güneye bakarken otoparkın arkasında görünen geniş yol bu.

500 m mi, 390 m mi?

FNN okulun yaklaşık 500 m uzakta olduğunu yazıyor, benim ölçtüğüm 387 m. Okul arazisi büyük; FNN okulun bir binasını, ben arazinin merkezini ölçmüş olabilirim. Fark sonucu değiştirmiyor, ama yazılana olduğu gibi güvenmemek için iyi bir örnek.

Çalışma ekranı 2. GSI'nin güncel hava fotoğrafı üzerinde kamera binası (OSM), gaz tankları, Minato Ortaokulu ve İl Yolu 240. Sağdaki Python oturumu mesafeleri OSM koordinatlarından hesaplıyor ve ekran çizilirken gerçekten çalıştırıldı

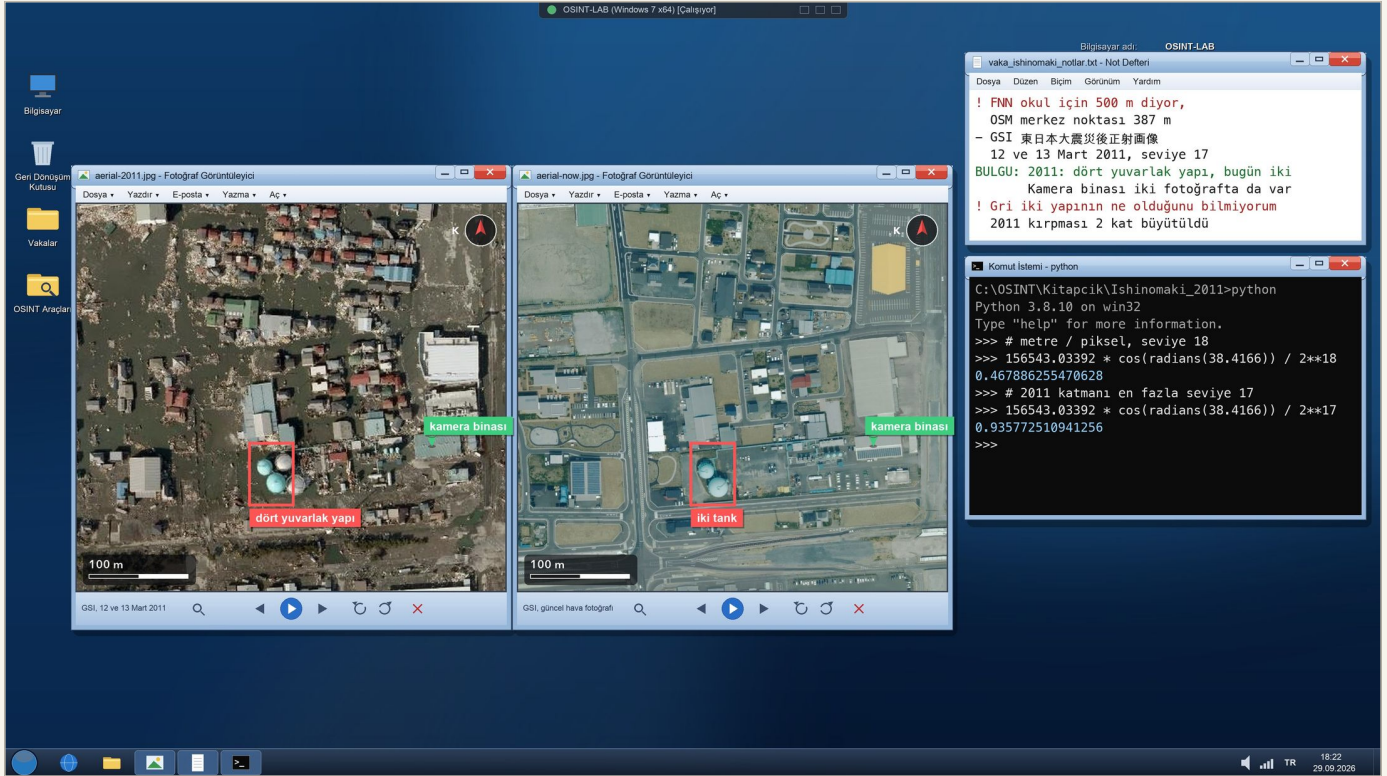
2011 fotoğrafıyla karşılaştır

Bugünkü fotoğraf tek başına yetmez, on beş yılda çok şey değişmiş olabilir. GSI'nin 12 ve 13 Mart 2011'de, tsunamiden bir gün sonra çektiği hava fotoğraflarını açtım.

GSI harita servisi, 東日本大震災後正射画像 katmanı, 12 ve 13 Mart 2011. 1: dört yuvarlak yapı, 2: haritanın merkezi, OSM'deki bina. 出典 国土地理院. Ekran görüntüsü 29 Eylül 2026'da alındı.

2011 fotoğrafında dört yuvarlak yapı var: ikisi turkuaz, ikisi gri. Bugün yalnızca iki turkuaz tank duruyor. Kamera binasının çatısı 2011'de yeşil; videonun 2:50 ve 3:10 karelerinde kameranın hemen altında görünen yeşil oluklu çatıyla aynı. Bugün aynı çatıda güneş panelleri var.

Çalışma ekranı 3. Aynı alan, solda 12 ve 13 Mart 2011, sağda bugün. Dört yuvarlak yapıdan ikisi kalmış, kamera binası iki fotoğrafta da yerinde. 2011 fotoğrafı iki kat büyütüldü, iki kırpma aynı ölçekte

Videoda aynı çatı 3:10'da, kameranın hemen altında görünüyor.

FNN311 videosu, 3:10. Kameranın altında yeşil oluklu çatı, arkada ince uzun tanklar. Turuncu çerçeve FNN'in kendi işareti. Ekran görüntüsü 29 Eylül 2026'da alındı.

Karşılaştırma

Başkaları ne buldu?

Kendi sonucuma vardıktan sonra doğrulama ekiplerinin yazdıklarını okudum. AAP konumu Ağustos 2011 tarihli Google Street View görüntüsüyle ve ofis binasının yanındaki mavi gaz depolarıyla eşleştirmiş. Tempo da çekim yerinin Ishinomaki'deki bir gaz şirketi olduğunu Google Haritalar'daki görsel eşleşmeyle doğrulamış.

Benim yolum farklıydı: Street View yerine GSI'nin 2011 hava fotoğraflarını, OSM kayıtlarını ve koordinat hesabını kullandım. İki yol aynı binayı gösteriyor.

Vardığım yer

Video 11 Mart 2011’de, Ishinomaki’nin Minato bölgesinde, Myojincho’daki Ishinomaki Gas binasının çatısından çekildi. *Bina OpenStreetMap’te 38.41661 K, 141.32574 D noktasında 石巻ガス adıyla kayıtlı.*

Kanıtın gösterdiği	Kanıtın göstermediği
Tanklar 172 m batıda; video batıya bakarken onları gösteriyor.	Videonun hangi dakikada çekildiği.
Yol yaklaşık 100 m güneyde; güneye bakan karede otopark ve yol var.	2011’deki iki gri yapının ne olduğu.
2011’de yeşil çatı ve dört yuvarlak yapı; videoyla aynı.	FNN’in andığı 21SEIKI otoparkının bugün nerede olduğu.
Bulduğum en eski kopya 18 Aralık 2011 tarihli.	2026’da paylaşılanların niyeti.

Üç bağımsız işaret aynı binayı gösteriyor: batıdaki tanklar, güneydeki yol ve otopark, 2011’deki yeşil çatı. Başta koyduğum ölçüte göre konum kesinleşmiş sayılır.

Bilmediğim bir şey

FNN, dalganın 21SEIKI adlı bir oyun salonunun katlı otoparkına girdiğini yazıyor. OSM’de bu adla bir kayıt yok. Binanın yaklaşık 470 m kuzeyinde bugün başka adla bir oyun salonu var, ama aynı yer olduğunu doğrulayamadım. Bu yüzden sonuca katmadım.

Kendin denemek istersen

Bir dahaki sefere eline “burası neresi?” diye sorulan bir video geldiğinde şu altı adımı deneyebilirsin.

1. Soruyu cevabı bir koordinat olan tek bir cümleye çevir.
2. Açıklamadaki adresi bir aday say, kanıt sayma.
3. Videoda yıllarca yerinde kalacak yapıları seç. İnsan görünen kareleri kullanma.
4. Adayı resmi haritada ve OpenStreetMap’te bul, yönleri ve mesafeleri hesapla.
5. Olay tarihine en yakın hava fotoğrafıyla karşılaştı.
6. En az üç bağımsız işaret aynı noktayı göstermiyorsa “bilmiyorum” yaz.

Hava fotoğrafı nereden?

Japonya için GSI’nin harita servisi (maps.gsi.go.jp) afet sonrası katmanlarıyla birlikte ücretsiz. Başka ülkeler için Esri World Imagery ya da Google Earth’ün geçmiş görüntüleri iyi bir başlangıç. Büyük afetlerden sonra ülkelerin harita kurumlarına da bak.

Baktığım yerler

1. Japonya Meteoroloji Ajansı (JMA), 災害時地震・津波速報
平成23年 (2011年) 東北地方太平洋沖地震.
jma.go.jp/jma/kishou/books/saigaiji/saigaiji_201101/saigaiji_201101_01.pdf
2. takuro suzuki, YouTube, 18 Aralık 2011. youtube.com/watch?v=aAlj2fws5O4
3. FNN311, YouTube, 25 Ekim 2012, 石巻市湊地区に押し寄せる津波【視聴者提供映像】.
youtube.com/watch?v=K0rWPm9f3GQ
4. AAP FactCheck, “Old Japan disaster videos recycled after recent earthquake”, 29 Nisan 2026. aap.com.au/factcheck/old-japan-disaster-videos-recycled-after-recent-earthquake
5. Tempo, “Fact Check: Misleading Videos Circulate After April 20, 2026 Japan Earthquake”, 27 Nisan 2026. en.tempo.co/read/2100617
6. Japonya Coğrafi Bilgi Kurumu (GSI), harita servisi ve karoları: güncel hava fotoğrafı (seamlessphoto), 東日本大震災後正射画像 (toho1, 12 ve 13 Mart 2011), standart harita. maps.gsi.go.jp. 出典 国土地理院
7. OpenStreetMap, düğüm 8484376919 (石巻ガス), yollar 104429351 ve 104429356 (gaz tankları), 903069337 (石巻市立湊中学校), 941860082 ve 941860085 (県道240号 石巻女川線). © OpenStreetMap katkıcıları, ODbL

Bütün kaynaklara 29 Eylül 2026'da yeniden bakıldı.